leppisiwad Austria- ja Türgi walitsused eneste wahel kokku. Austria maksis Türgile kahjutasuks 2½ miljoni Türgi naela ja Türk sai ka weel teisi eesõigusi. Türgimaa lootis aga weel rohkem.

1909 aasta esimesel poolel oli üleüldises politikas weel suuremaid muudatusi, kui 1908 aasta wiimasel poolel. Türgimaal tegiwad wanameelsed ja waimulikud noortürklaste wastu sala kihutusetööd, nii et 13. aprillil uue kalendri järel Konstantinoopolis mäss lahti pääses. Parlamendi maja piirati öösel ümber, ohwitserid võeti wangi ja nõuti parlamendi juhi Ahmed Riša-bei ja peaministri Hilmi-pascha lahkumist. Wanatürklaste ja waimulikkude võit nähti kindel olewat; aga noortürklased kogusiwad end, ja juba 19. aprillil, uue Kalendri järel, piirasiwad nende sõjawäed Konstantinoopoli ümber. Nüüd nõuti sultan Abdul Hamidi troonilt lahkumist. 24. aprillil tõmmati Ildis-Kioski peale walge allaandmise lipp üles. Wõitlustes, mis selle juures oliwad, saiwad 2000 surma ja 5000 sultani poolehoidjat langesiwad noortürklaste kätte wangi. Uueks sultaniks kuulutati Muhammed V., endise sultani wend, kes konstitutsionile truudust wandus. Peale selle hakkasiwad wanatürklaste kihutusel Wäike-Aasias Armeenlaste tapmised. Adanas tapeti metsikul wiisil 30 000 Armeenlast, Greeklast ja teisi ristiusulisi ära.

Ka **Persias** kestsiwad käärimised edasi. Oldi waenuline Wene wägede wasta ja tehti kihutusetööd, kunni mäss täiesti lõkkele löi, kus juures Persia rahwuslased kõige suuremat osa mängisiwad. Schah Muhammed Ali tehti troonist lahti ja uueks schahiks kuulutati 16. juulil tema 10-aastane poeg Ahmed Mirza. Endine schah tuli Wenemaale elama. Sultan Abdul Hamid elab aga Türgimaal Soloniki ligidal lossis wangina

Ka **Hiinamaal** oli trooniwahetus. Lesk keiserinna Tshusi ja nõdraaruga keiser Hüang-Sü suriwad ühel ajal. Troonile sai prints Tuani kaheaastane poeg Puij.

Euroopa riikidest oleks **Hispania** mäss juuli kuul nimetada, mida sealne walitsus karmi sõjaseadusega peagi maha surus. Mäss tõusis sõja puhul, mis Hispania walitsus Marokkos algas. Marokkos kestawad aga ruhutused ja walitsuse poolt hirmsad piinamised ja tapmised weel edasi. Marokko sultani wastane trooninõudja Roghi on wangi langenud ja weeti raud puuris ümber.

Wenemaa elas sel aastal rahulikult. Wene Keisri Majesteet käis wäljamaa walitsejatel wõõrsiks, kus tedagi suurepäraliselt wastu wõeti. Wene Duuma on mõndagi seaduse punktit arutanud; suuremaid seaduse muudatusi ja parandusi ei ole weel ees olnud. Kangem walwusekord kestab paljudes paikades edasi, ehk küll maa juba täiesti rahulik on.

Õnnetuid juhtumisi oli sel aastal palju. Kõige hirmsam oli küll maawärisemine 28. detsembril Kalaabrias ja Sitsiilias. (Italias.) Messina linnas sai üksi kunni 150 000 inimest hukka; linn langes waremeteks. Ka mitu teist wähemat linna ja hulk külasid häwitati maawärisemise läbi ära. Üleüldse arwati hukkasaanute hulk 200 000 peale.

Eesti asjadest olgu **Muusikapäew** nimetada, mis ettekannete kui ka osawõtmise poolest hästi korda läks. Tänawune Eesti näitus oli suurem kui muidu; üle 22 000 inimest käisiwad näitust waatamas. Ka Eesti kunstnäitus on nimetamise wäärt. Siit wõisiwad wõõradki näha, et Eesti kunst olemas on

Surma läbi lahkus meilt tuntud ja lugupeetud muusikamees, kirjanik ja esimene Eesti päewalehe „Postimehe“ asutaja ja toimetaja Dr. K. A. Hermann 29. detsembril 1908 ära. Ta maeti 4. Jaanuaril suure rahwa osawõtmise all maha.

A. Grenzsteini 60-aasta sündimise päewa puhul tõusiwad Eesti ajakirjanduses endised waielused elule. Üks jagu lehti, „Wirulane“ ja „Rahwa Päewaleht“, astusiwad Grenzsteini eest wälja, „Postimees“ süüdistas teda aga endist wiisi.

Need olesiwad peajoontes aasta tähtsamad sündmused 1908 augustikuu keskkohalt kunni 1909 augusti keskkohani. Sündmusi on aga nii palju olnud, et kitsas ruum kõike nimetada ei luba.

Meteorkiwid.

Dr. A. v. Sassi järele kukkus 29. aprillil 1855 Saaremaal Pidduli sadama lähedal Kaande talu juures meteorkiwi maha. See oli kiwimeteoriitide seast, mille sugused selsamal ajal ka ülemaal (Liiwimaal) maha on kukkunud. Enam jagu nendest kiwidest on Tartu Looduseuurijate Seltsi muuseumis asetatud.

Selleteamast asjast kirjutas tolajal õpetaja K. Masing „Inlandis“ järgmiselt: „Minewa kuu lõpul kukkusiwad siin mitmed meteorkiwid maha, milledest üks 8 puuda raske oli